

Securitatea și sănătatea în muncă în microîntreprinderi și întreprinderi mici

Microîntreprinderile și întreprinderile mici (IMM-uri) sunt principalele motoare ale creșterii economice, inovării, ocupării forței de muncă și integrării sociale și constituie coloana vertebrală a economiei UE.

Securitatea și sănătatea în muncă (SSM) este deseori slab gestionată în microîntreprinderi și întreprinderi mici (IMM-uri), angajații fiind expuși unor riscuri mai mari de accidente de muncă și boli profesionale. Aceasta reprezintă o prioritate în strategiile naționale din domeniul SSM, în cadrul strategic al Comisiei Europene și în contextul pilonului european al drepturilor sociale.

Proiectul amplu al EU-OSHA intitulat „Îmbunătățirea SSM în microîntreprinderi și întreprinderi mici” (2014-2018) a urmărit identificarea principalilor factori de succes, în raport cu politicile, strategiile și soluțiile practice, pentru îmbunătățirea SSM în IMM-urile din Europa.

Ce ne indică cercetările despre SSM în IMM-uri?

Prima etapă a proiectului a dezvăluit amploarea dificultăților în materie de SSM cu care se confruntă IMM-uri din Europa și unii dintre factorii care contribuie la slaba gestionare a SSM în aceste întreprinderi. Analiza literaturii de specialitate intitulată Contexts and arrangements for occupational safety and health in micro and small enterprises in the EU (Contextele și mecanismele de asigurare a securității și sănătății în muncă la nivelul microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din UE) indică o „lipsă generală și multidimensională de resurse” determinând un procent considerabil de IMM-uri să urmeze strategii de afaceri „defavorabile”. Caracteristicile-cheie ale acestor întreprinderi sunt poziția economică slabă,

motivele de îngrijorare privind supraviețuirea economică, lipsa de investiții în SSM, cunoștințe, grad de conștientizare și competențe limitate ale proprietarilor-manageri și atitudini și priorități care nu favorizează SSM.

Perspectiva privind locul de muncă

Atitudinile și practicile în materie de SSM din IMM-uri au fost analizate în cadrul a 360 de interviuri aprofundate atât cu angajații, cât și cu proprietarii-manageri. Unele dintre atitudinile cel mai frecvent observate au inclus o abordare puternic reactivă a SSM, percepția că „bunul simț” este o măsură suficientă pentru asigurarea SSM și convingerea că riscurile fac „parte din muncă”. Cu toate acestea, au fost găsite și exemple de bune practici.

Există bune practici pe care ne putem baza?

În Europa există o varietate de exemple de politici, strategii și instrumente de succes care vizează SSM în IMM-uri. Peste astfel de 40 de intervenții sunt descrise în detaliu în raportul [Safety and health in micro and small enterprises in the EU: from policy to practice – description of good examples \(Securitatea și sănătatea în microîntreprinderi și întreprinderi mici în UE: de la politică la practică – descrierea unor exemple eficiente\)](#).

Exemplele eficiente au fost analizate suplimentar pentru a se stabili „ce funcționează, pentru cine și în ce circumstanțe”, inclusiv vastul lor potențial de creare a unui impact pozitiv și de transferabilitate.

Cum putem să ne asigurăm că politicile și intervențiile în materie de SSM ajung la IMM-uri?

Concluziile globale ale proiectului au fost analizate pentru a furniza recomandări bazate pe dovezi în vederea elaborării de programe și de intervenții de politică mult mai eficiente care vizează îmbunătățirea securității și sănătății în muncă în IMM-uri. [Raportul Safety and health in micro and small enterprises in the EU: Final report from the 3-year SESAME project \(Securitatea și sănătatea în microîntreprinderile și întreprinderile mici din UE: Raportul final al proiectului SESAME cu durata de 3 ani\)](#) arată importanța:

- implicării tuturor actorilor-cheie de reglementare;
- îmbunătățirii inspecțiilor de reglementare;
- oferirii de soluții durabile, ușor de aplicat și transferabile;
- unei mai bune integrări a SSM în sisteme de educație specifice sectoarelor;
- implicării sindicatelor și organizațiilor patronale în elaborarea de politici care să ajungă la IMM-uri;
- îmbunătățirii mecanismelor privind lanțul de aprovizionare.

EU-OSHA ajută IMM-urile să își evalueze riscurile de la locul de muncă

O evaluare corespunzătoare a riscurilor este esențială pentru asigurarea de locuri de muncă sănătoase. Realizarea de evaluări ale riscurilor poate fi însă o adevărată

corvoadă, mai ales pentru IMM-uri, care ar putea să nu dispună de resursele sau de cunoștințele necesare pentru desfășurarea eficientă a unui asemenea proces.

Platforma [online de evaluare interactivă a riscurilor \(OiRA\)](#) a EU-OSHA are ca obiectiv depășirea acestei dificultăți. OiRA este prima inițiativă de la nivelul UE care are ca obiectiv încurajarea MIM-urilor să își evalueze riscurile (în special prin intermediul statelor membre și a partenerilor sociali de la nivelul UE și al statelor membre).

Având în vedere ponderea semnificativă a întreprinderilor mici și a microîntreprinderilor în economie, Inspekția Muncii a derulat în anul 2021 o acțiune privind riscurile existente la locurile de muncă, focalizată pe specificul microîntreprinderilor. Rezultatele acțiunii, precum și impactul pe care aceasta l-a avut în rândul angajatorilor, au relevat utilitatea monitorizării respectării prevederilor legale privind prevenirea riscurilor profesionale și necesitatea continuării acestei acțiuni la întreprinderile mici.

De asemenea, în timpul controalelor efectuate de către inspectorii de muncă s-au constatat neconformități în aplicarea legislației de securitate și sănătate în muncă în întreprinderile mici și mijlocii.

Luând în considerare faptul că o mai bună implementare a legislației în domeniul securității și sănătății în muncă determină îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea numărului de accidente de muncă și boli profesionale, Inspekția Muncii are ca prioritate ridicarea nivelului de respectare a cerințelor legale în toate întreprinderile, cu focalizare pe întreprinderile mici în cadrul acestei acțiuni de monitorizare.

Acțiunea are ca obiectiv monitorizarea respectării prevederilor legale privind prevenirea riscurilor profesionale în întreprinderi mici, precum și cu privire la măsurile de prevenire și protecție aplicate.

Acțiunea de monitorizare urmărește, pe de o parte, conștientizarea angajatorilor cu privire la necesitatea respectării cerințelor legale din domeniul securității și sănătății în muncă și, pe de altă parte, identificarea situației actuale a activităților de prevenire și protecție realizate în întreprinderi mici.

În Comunicarea Comisiei Europene COM(2021) 323 final referitoare la *Cadrul strategic al UE privind securitatea și sănătatea la locul de muncă 2021 - 2027, Securitatea și sănătatea în muncă într-o lume a muncii în schimbare* se precizează că: „Existența unor condiții de muncă sigure și sănătoase este o condiție prealabilă pentru o forță de muncă sănătoasă și productivă. Nimeni nu ar trebui să sufere de pe urma unor boli sau accidente legate de locul de muncă. Acesta este, de asemenea, un aspect important atât al sustenabilității, cât și al competitivității economiei UE.”

Cadrul strategic se axează pe trei obiective-cheie pentru următorii ani:

- anticiparea și gestionarea schimbării din noua lume a muncii, generată de tranzițiile verde, digitală și demografică;

- îmbunătățirea prevenirii accidentelor și a bolilor la locul de muncă;
- creșterea gradului de pregătire pentru eventuale crize sanitare viitoare.

Pentru îndeplinirea acestor obiective, sunt necesare acțiuni atât la nivelul UE, cât și la nivel național, sectorial și la nivel de întreprindere.

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) angajează majoritatea lucrătorilor din UE și se confruntă adesea cu obstacole mai mari în ceea ce privește asigurarea sănătății și securității în muncă.

În acest context și având în vedere specificitatea întreprinderilor mici care se confruntă adesea cu resurse limitate, cu riscuri profesionale care nu sunt cunoscute/evaluate, care nu aplică măsuri adecvate de prevenire și protecție, în Programul Cadru de Acțiuni al Inspecției Muncii pentru anul 2022 s-a inclus *Acțiunea de monitorizare privind riscurile existente la locurile de muncă din întreprinderi mici (10-49 lucrători)*.

Sursa: Agenția Europeană de Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA)